

Szemerélt az eső, közbe-közbe meg is eredt, mint annyiszor május 1-én. De az elvtársak ott voltak a Kállyaligetben — mint annyiszor évzredeken át...

Idősek, veteránok. A régi szegedi május 1-ék történelmi színhelyen emlékművet avattak. Nem díszes, hanem egyszerű, mint egy betonfal, amelyet munkások kezek formáltak az öreg fák lombkoszorú alá, s az oda vezető, egykori göröngyös, most parkosított utat a ma fiataljai színes virágokkal hintették be...

Piros nyakkendős úttörők álltak sorfalat a lassú léptű emberek előtt. Egyikőjüket fel is segítik a rögtönzött piros drapériás kis emelvényre, habár ez csupán udvariasság, hiszen még nincs erre szüksége Dáni János-nak. A tenyerek összevevődtek: csak színészeknek jut annyi taps, mint amennyit ő kapott már életében. Pedig Dáni néni nem a világot jelentő deszkákon nyert elismeréseket — a Munkásszínpadon aratott sikereket.

— Ezt a verset, Várnai Zseni Katona fiannak című költeményét — mondja kisése megfőrt, de még mindig messzehordó hangján — éppen 50 évvel ezelőtt szavaltam először, az ósziórszás forradalom idején...

És minden versszak végén felhangzik a költő kiáltása: „Ne lőjj fiam, mert én is ott leszek!”

— Még tartott az első világháború, az emberek ezrei hullottak a kapitalista hatalmak szörnyű viaskodása miatt a csatamezőkön: ez ellen emelte fel szavát akkor Várnai Zseni, akit egyébként személyesen ismerem. Megtanultam a versét és népgyűléseken szavaltam. Nemcsak ezt, ha-

nem Petőfi, Kiss József és más költők verseit is, pontosan már nem emlékszem mindegyikére. Játsoztam az „Útitársak”, a „Mégváltás felé” című forradalmi darabokban. Amikor még a Mikszáth Kálmán utcában a Német-féle vendéglőben volt a szegedi Munkások otthona, ott kerültem a munkás-színját-szók közé, még 1912-ben. Fiatal voltam és szerelmes: Dáni Jánosba, aki a vasas szakszervezetnek volt lelkes ifjú agitátora. A direktorium idején 1919-ben meg is esküdünk: a forrongó időkben kapcsolunk össze életünket. Egymással és a mozgalommal kötöttünk házasságot. En sokat, nagyon sokat szavaltam, a versekkel nyitottam fel a szemeket, az agyakat és magam is váltam gondolkodó, mindig kiáltó emberré. Párom a vasasoknál dolgozott, ismerték a munkások és a rendőrök. Család, nevelés, üldöztetés, de bármilyen nehéz is volt, hitünk soha meg nem tört. Ez életetett bennünket. Férjemet a németek több más elvtárral együtt elhurcolták és mártírként halt meg.

Én még a felszabadulás után is szavaltam, de a gyerekeim már felnőttek, lassan ők is veteránok lesznek: elszállt az idő. Igen, fél évszázad múlt el azóta, hogy a katonák sapkájuk mellé ósziórszás tűtek. Hogy akkor hány éves voltam? Elárulom: 1894-ben születtem, számítsd ki!...

Ezeket a mondatokat a napokban jegyeztem fel: Dáni néni éppen a Szabad-ság hegyi üdülőben pihen. Mostanában sokszor fáj a feje. Ott gyógyítják is, egyébként jól van. A versek, a hit, a veteránoknak nyújtott megbecsülés meghos-zsabbítja az életet...

Markovits Tibor

A szegedi tudomány növekvő tekintélye

Dr. Márta Ferenc nyilatkozata nemzetközi tudományos tanácskozásokról

Szeptember mozgalmas hónap volt dr. Márta Ferenc számára. A József Attila Tudományegyetem rektora két nemzetközi tudományos tanácskozáson is részt vett. Először és 10-e között Dubrovnikban a jugoszláv egyetemek szövetsége által és az UNESCO támogatásával rendezett *„Az egyetem ma”* című konferencia egyik felszólalója volt. Alighogy hazatért, Angliába kellett utaznia: a *Faraday Társaság* szeptember 17 és 19-e között Liverpoolban rendezett hagyományos kongresszusán tartott előadást.

Dr. Márta Ferenc rektor most ismét itthon, Szegeden, intézetében dolgozik; meg-

kértük, nyilatkozzék olvasóinknak a két nemzetközi tudományos tanácskozás tapasztalatairól.

— Dubrovnikban — mondotta — 18 ország egyetemeinek mintegy 100 rektora gyűlt össze. Az évenként hagyományosan és az idén 13. alkalommal megrendezett konferencia két problémakört vizsgált meg alaposan és részletesen: az egyetem és a kultúra összefüggéseinek, valamint annak a segítségadásnak a kérdéseit, amelyet a gyarmati elnyomás alól felszabadult országok tudományos káderek képzéséhez a fejlett országok nyújthatnak.

— A tanácskozás első problémaköréhez kapcsoló-

dott az én előadásom. Többek között szóltam az egyetem szerepéről egy nemzet-kulturájának fejlesztésében, az egyetemek nemzetközi együttműködéséről az egyetemes kultúra létrehozásában, az egyetemek kulturális tevékenységének formáiról, a tanuló ifjúságról, mint a kultúra kiszélesítésének egyik tényezőjéről.

— A második problémakört tárgyalva a tanácskozás legideálisabbnak azt tartotta a tudományos káderek képzés tekintetében, hogy a fejlődő országokban szervezzenek megfelelő színvonalú egyetemeket. A jelenlegi formákat, tehát azt, hogy a gyarmati elnyomás alól felszabadult országok fiataljai fejlett országok egyetemén tanulnak, természetesen továbbra is fenn kell tartani.

— A liverpooli háromnapos kongresszus témaköre belevágott az intézetemben folyó kutatásokba. A hidrogénezés és oxidáció folyamata különös jelentőségű számos vegyipari termék előállítás szempontjából és nem utolsósorban a természetes szénhidrogén-alapanyagok különböző célokra való felhasználása tekintetében is; erről folyt a vita.

— A kongresszuson 209 kutató vett részt a földkerekség minden részéből. Az elmúlt évben beküldött előadásokból 18-at fogadtak el; a program szerint a szocialista országokból még egy előadás — egy szovjet tudós — hangzott el az én beszámolómon kívül. Természetesen öröm számomra, hogy ilyen színvonalas konferencián számolhattam be szegedi kutatásaink eredményeiről, melyeket az előadásomat követő vita alapján, úgy láttam, elismeréssel fogadtak. Ezen felül természetesen olyan haszna is volt a részvételnek, hogy számos kutatóval folytathattam közvetlen eszmecserét.

Képernyő

Lecke a szabadtérről

Régen bizonyos voltam benne, ha riportfilm készül a szabadtéri játékok jubileumi évadjáról, a címe feltétlenül ez lesz: Szeged híres város. Esetleg még ilyet is el tudtam képzelni: Tízéves a Szegedi Szabadtéri Játékok. Ördögöm van. Film készül a szegedi fesztiválról (a televízió kedd este mutatta be),

aminek címe az előbbi, alcíme az utóbbi.

Amivel önmagában még semmi baj. Kurtább-furcsább viszont, hogy a zászlaja alá forgatott zenés riportfilm éppoly sablonos kaptafára, ódivatú konfekcióméretre készült, mint maga a híresvárosos cím. Elszomorító az ötletelenség, ami visszasajnálkozik erről a képernyőről: ilyenek lennénk mi nyaranta? A szegedi fesztivál, az ünnepi hetek atmoszférájából vajmi kevés maradt emléke. Kifogást — persze nem az öt színpadit bemutató nyolc részletével, dr. Bizó Györgynek, az mj városi tanács vb elnökének, dr. Tari Jánosnak, a Játékok igazgatójának, Mikó Andrásnak, Szinetár Miklósnak, Vaszy Viktornak nyilatkozataival, értékelésével támasztunk — csak sajnálni lehet, hogy nem jutottak szóhoz többen. Lehet, hogy e negyvenperces műsoridő bizonyult túlon-túl szűk keretnek hozzá. Am a módszer, ahogy Ruitner Sándor rendező kameraközre invitálta, szóra bírta a játékok rendező-tervező művészeit (akik sebtében felmondtak valami formáságot), vagy a dr. Tari Jánostól, igazgatói szobájából, kalauzolt előadásrészletek precíz egymásutánisága — inkább egy szorgalmas kisdíák lekefűzetére emlékeztettek.

E sorok írója már évek óta „bérletben” kint tölti nyarait a téren. E sorok írójának a zenés riportfilm családja. Hiányolja belőle azt a levegőt, ami július-augusztus táján szétáramlik a dómkapukról nyíló udvarszínpadtól, körbe az arkádokon. Ámbátor az sem kizárt, hogy e sorok írója kissé elfogult...

L. F.

Nikolényi István

Nyolcvanéves a „boldog” ember

Szardán töltötte be 80. életévét Papp Mihály magosligeti paraszt-ember — Möricz Zsigmond A boldog ember című regényének főszereplője. Ebből az alkalomból a közönségi tanács képviselői, a kisdobosok és úttörők virággal köszöntötték az országosan ismert

és népszerű, élő „regényhős”, akit mostanában is változatlanul sokan keresnek fel különösen az ifjabb olvasónemzedék soraiból.

Kedvezmény kisiparosoknak

A Magyar Közlöny 76. számában megjelent a kisiparosokat érintő kérdésekről ez évben kiadott kormányrendelet kiegészítése. Ez arra vonatkozik, hogy rendkívüli esetekben a kisiparosoknak az elsődleges iparhatóság engedélyt adhat értékhatáron felüli megrendelés elfogadására.

Ezzel kapcsolatosan a Könyvügyi Minisztériumban elmondották, hogy eddig az építőipari javítási karbantartást, felújítást negyedévenként 50 000, egyéb szakmában pedig százezer forint értékhatáron alul vállalhattak a kisiparosok közületektől. Ez most úgy módosul, hogy az iparhatóság a fővárosban a kerületi tanácsok, vidéken a járási tanácsok végrehajtó bizottságainak ipari osztályai sürgős közérdekű munkák elvégzésére rendkívüli esetekben engedélyezhetik az értékhatáron felüli megrendelések teljesítését is. Ily módon lehetőség van arra, hogy kisiparosok nagyobb munkákban is részt vegyenek.

Film Prónay naplójából

Huszonegy készülő film különböző munkálatain dolgoznak a Magyar Filmgyártó Vállalat játékfilm stúdiójában. Kőbányán forgatják Gyarmathy Lívia első filmjét *Ismeri a szandi-mandit?* címmel. A munkáskörnyezetben játszódó történet operatőre Somló Tamás.

Prónay Pálnak, az 1919-es —1920-as évek hírhedt fehérterrorista parancsnokának naplóját filmesíti meg Máriássy Félix rendező. Az *Imposztorok* című produkció műfaja történelmi groteszk, valóban élt személyek, képelt alakok keverednek a celluloidszalagon. A filmet a budapesti erdőben és a Budaörsi úton forgatja a stáb. Prónay szerepében Tomanek Nándor mutatkozik be, a többi figura maszkjában Mensáros László, Bara Margitot, Iglódi Istvánt, Huszti Pétert és Kálmán Györgyöt láthatják a nézők. Balaton környéki színhelyt választott tájmotívummal *Holdudvar* című filmjéhez Mészáros Márta rendező.

Egy 1919-es vöröskatonaságtag mindennapjairól, életéről, harcáról készíti filmet *Pokolrév* címmel Markos Miklós rendező.

Könyvtáros-tájéraztekezlet Szegeden

Tegnap délelőtt az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, valamint a Szegedi Orvostudományi Egyetem könyvtárának rendezésében kétnapos tájéraztekezlet kezdődött Szegeden, az orvostudományi egyetem könyvtárában Délalföld és Tiszántúl orvos-egészségügyi intézményeinek könyvtárosai és orvostanácsadói részére. A tanácskozáson 15 — közöttük szegedi, kecskeméti, szolnoki, gyulai és szentesi — könyvtár mintegy 50 munkatársa vesz részt.

A tájéraztekezletet dr. Ormos egyetemi tanár, az orvostudományi egyetem rektorhelyettese nyitotta meg, majd dr. Székely Sándor, az OOKDK igazgatója tartott bevezető előadást az orvostudományi dokumen-

táció helyzete az európai szocialista országokban címmel. Az előadást vita követte. A program délután Reguli Ernőnek, a József Attila Tudományegyetem könyvtára osztályvezetőjének a könyvtári gépesítés kérdéseit elemző előadásával és az utána következő vitával folytatódott.

Ma, a konferencia második napján három előadás hangzik el. Délelőtt dr. Lusztig Gábor kecskeméti főorvos az orvostanácsadók könyvtári munkájáról, Hajdú István, a Szegedi Orvostudományi Egyetem gyógyszerészkarának könyvtárosa a könyvtári tapasztalatokról számol be. Délután dr. Jansits Gabriella, az OOKDK munkatársa a Szegedi Orvostudományi Egyetem könyvtára mint tájéraztekezlet címmel tart előadást.

A konok zsibárus

Limlomok, patkányok az új házak tövében

A Párizsi körút és a Kosuth Lajos sugárút által határolt háztömbök lakói joggal kifogásolják azt a rendeltelenséget, életveszélyt és az egészségre veszedelmes állapotot, amely urálja a Kosuth Lajos sugárút 32. számú ház udvarát. Egy düledező, félig lebontott faskamra előtt mindenféle kacatok, bútorok fogadják a kapun belépőt. A rendtelenség jogszerű tulajdonosa Iritz Gyula használtcikk-árús, ószeres. A lebontás előtt a faskamra egy részét ugyanis ő használta raktározásra.

Kinek van igaza?

Az épület lebontásának felénél jártak, amikor Iritz Gyula az öt ért sérelem, birtokháborítás miatt szaladt a III. kerületi tanács igazgatási osztályához. Onnan az ügyet rögtön áttették a bíróságra, amelynek döntése így szól: az ószeres állíttassa helyre a megbontott faskamrát az IKV terhére. Ez a döntés lényegében konzerválja a korábbi állapotokat, holott a szomszédos, új házak lakói és a lakóbizottság azt tartja helyesnek, ha a düledező, rossz épületet végképp eltakarítják az udvarból.

A házban levő állapotok miatt a kerületi házkezelőség többször feljelentette szabálysértés miatt az ószerest a III. kerületi tanácsnál. Amiótt is szóltak már, hogy a használtcikk-árús a Kosuth Lajos sugárút felől közterületet foglal el állandó bútorkirakodásaival. A lakókkal közösen használt pincelejáratot is eltorlaszolta különféle limlomokkal. Erről e sorok írója is meggyőződött a

helyszínen. Hasonlóképpen bútordarabokat raktároz a ház közösen használt mosókonyhájában. Különbön hátul az udvarban egy nagyobb raktára van, mégis szanaszét minden. Hogy az állapotokon változtasson, arra nem áldoz semmit, holott a kerületi házkezelőség felajánlotta a segítségét egy raktárrész kialakítására. Makacsul ragaszkodik az ószeres a megbontott faskamra helyreállításához, s úgy van vele: kerüljön amibe kerül, inkább áztassa el az eső a bútorait, majd megy kártérítésért. Érthetetlen, hogy ezt a túrhetetlen állapotot szó nélkül tűri a III. kerületi tanács igazgatási osztálya.

A KÖJÁL is közbeléphetne

A mindenféle kacat a patkányoknak a legjobb búvóhely. Tóth Sándor, a III. kerületi házkezelőség vezetője attól tart, hogy a rendtelenségben elszaporodik a házban és a környéken a patkány. Emiatt a KÖJÁL is közbeléphetne, hogy az ószerest jobb belátásra lehessen bírni. A házkezelőség vezetője szerint a használtcikk-árúsnak más házakban is van raktára, több is, mint amennyire szüksége van. Az állandó kirakodóvársát, sőt bútorai és más holmijai javíttatását nem kellene megvárni a házban. Működési engedélyre ugyanis ilyen jel-

legű munka folytatására nem hatalmazza fel.

Meddig tűrik?

Dr. Bán Ferenc, a III. kerületi tanács igazgatási osztályának vezetője is tud a régóta folyó perpatvarról, amely az ószeres és az IKV között fennáll. Eredetileg a most is használt helyiségek korábban az ószeres apjának a nevére szerepeltek. A ténylegességen alapuló használatból csak nemrégiben vált szabályszerű kiutalás, illetve a bérleti viszony átruházása. Ha ezt a tényt nézzük, akkor birtokháborítás ide, birtokháborítás oda, Iritz Gyula emberségesebb álláspontot képviselhetne: egytéríthetne az IKV szándékával, hogy a romos épületet mielőbb le kell bontani, nemhogy azt javíttassák. A kiutalás átruházása miatt elégszer bekapogott a III. kerületi tanácshoz, hogy legyenek vele emberségesek. Időszerű lenne, ha a III. kerületi tanács szakigazgatási szerve most már érvényt szerezne akaratának!

L. F.

Nikolényi István